LEKCJA RELIGII · KLASY 7–8 · 11 LISTOPADA

Św. Marcin: pół płaszcza, całe serce

Konspekt lekcji na 45 minut, tekst źródłowy o św. Marcinie, karty pracy do dyskusji i klucz dla nauczyciela

Temat
świadectwo wiary i służba potrzebującym: decyzje św. Marcina z Tours a nasze wybory dziś

Czas
45 minut

Wiek
13 do 15 lat

Materiał Homileo chroniony prawem autorskim. Do wykorzystania tylko przez posiadacza konta Homileo podczas jego własnej pracy; można drukować dla swoich uczniów.

Homileo

KONSPEKT DLA NAUCZYCIELA

Św. Marcin: pół płaszcza, całe serce

Cel	Uczeń przedstawia postawę św. Marcina na podstawie źródeł, interpretuje w jej świetle Mt 25,40, Jk 2,17 i 1 J 3,17-18, rozpoznaje w swoim otoczeniu sytuacje, w których może pomóc potrzebującym i dać świadectwo wiary, oraz formułuje własne postanowienie.
Treści	Przykazanie miłości bliźniego w świetle Ewangelii (Mt 25,31-46). Wiara i uczynki (Jk 2,17; 1 J 3,17-18). Św. Marcin jako świadek wiary: żołnierz, mnich, biskup, według Żywotu św. Marcina Sulpicjusza Sewera i jego Listu 3, czytanego w Liturgii Godzin 11 listopada. Uczynki miłosierdzia (por. KKK 2447). Pomoc potrzebującym dziś: Szkolne Koło Caritas, wolontariat, codzienne gesty.
Metody	praca z tekstem źródłowym, analiza sytuacji w grupach, dyskusja, refleksja osobista, modlitwa
Pomoce	ilustracja z okładki (wyświetlić), tekst ze strony 3 i karta pracy 2 dla każdego ucznia, karta pracy 1 jedna na grupę, Pismo Święte, tablica

Przebieg lekcji

5 min	**Modlitwa i wprowadzenie.** Modlitwa ze strony 6 (z liturgii wspomnienia św. Marcina). Pytanie do klasy: *Po czym poznać, że ktoś naprawdę wierzy? Czy po tym, co mówi, czy po tym, co robi?*
10 min	**Tekst „Żołnierz Chrystusa" (strona 3).** Uczniowie czytają tekst. Rozmowa: *Które trzy decyzje Marcina wydają się wam najtrudniejsze? Co je łączy?* Nauczyciel zapisuje na tablicy: brama Amiens, przed cezarem, droga do Candes.
15 min	**Praca w grupach (karta 1).** Zadanie 1 indywidualnie (3 min). Zadanie 2: cztery grupy, każda omawia jedną sytuację i odpowiada na cztery pytania (8 min). Krótkie relacje grup (4 min).
8 min	**Słowo Boże (karta 2, zadania 1 i 2).** Uczniowie czytają Jk 2,17 i 1 J 3,17-18, łączą je z decyzjami Marcina. Rozmowa: *Czy wystarczy komuś dobrze życzyć? Co jest dziś moim płaszczem?*
5 min	**Moja decyzja (karta 2, zadanie 3).** Cicha refleksja i zapis postanowienia. Nauczyciel nie prosi o odczytanie, chętni mogą się podzielić.
2 min	**Zakończenie.** „Święty Marcinie, módl się za nami". Zadanie domowe: sprawdzić, czy w szkole lub parafii działa Caritas albo wolontariat, i dowiedzieć się, jak można się włączyć.

Ocena i uwagi

Ocenie podlega karta 2, zadania 1 i 2 (klucz na stronie 6), oraz udział w pracy grupy. Zadanie 3 i postanowienia nie są oceniane. Sytuacje na karcie 1 są wymyślone; jeśli podobna sprawa wydarzyła się niedawno w klasie, lepiej pominąć tę sytuację, by nikogo nie wskazywać. Wskazówka do rozmowy o decyzji Marcina przed cezarem jest na stronie 6.

Lekcja przypada w Narodowe Święto Niepodległości. Można krótko nawiązać do odpowiedzialności za Ojczyznę i dobro wspólne (podstawa, klasy V–VIII, E.1.6), ale lekcja tego tematu nie rozwija. Pakiet ma osobne wersje dla klas 1–3 i 4–6.

TEKST DLA UCZNIÓW

Żołnierz Chrystusa

ŻOŁNIERZ WBREW WOLI

Marcin urodził się około 316 roku w Sabarii w Panonii (dziś Szombathely na Węgrzech), w pogańskiej rodzinie. Jego ojciec był trybunem wojskowym. Jako dziesięciolatek Marcin wbrew woli rodziców poprosił w kościele, by przyjęto go na katechumena, czyli przygotowującego się do chrztu. Gdy miał piętnaście lat, na wskazanie własnego ojca zakuto go w kajdany i wcielono do wojska. Żył tam tak skromnie, że uważano go bardziej za mnicha niż za żołnierza: usługiwał własnemu słudze, pomagał ubogim, a z żołdu zostawiał sobie tylko na jedzenie.

PRZY BRAMIE AMIENS

Zima była tak mroźna, że wielu ludzi umierało z zimna. Przy bramie Amiens prosił o litość ubogi, który nie miał czym się okryć, ale wszyscy go mijali. Marcin uznał, że skoro nikt nie pomaga, ta pomoc należy do niego. Miał już tylko płaszcz, więc przeciął go mieczem na pół i oddał jedną część. Jedni się śmiali, inni żałowali, że sami nic nie zrobili, choć mieli więcej. Nocą Marcin zobaczył we śnie Chrystusa okrytego tą połową płaszcza i usłyszał, jak mówi do aniołów, że okrył Go katechumen Marcin. Wkrótce przyjął chrzest.

PRZED CEZAREM

Gdy plemiona barbarzyńskie wtargnęły do Galii, cezar Julian zebrał wojsko i rozdawał żołnierzom nagrodę pieniężną. Marcin, który chciał odejść ze służby, uznał, że nie powinien jej przyjmować. Powiedział cezarowi, że dotąd służył jemu, a teraz chce służyć Bogu: jest żołnierzem Chrystusa i nie wolno mu walczyć. Julian zarzucił mu tchórzostwo przed bitwą, która miała się odbyć następnego dnia. Marcin odpowiedział, że w takim razie stanie jutro bez broni przed szykiem bojowym, chroniony tylko znakiem krzyża. Zamknięto go w areszcie, ale nazajutrz wrogowie poprosili o pokój i do bitwy nie doszło.

MNICH I BISKUP

Po odejściu z wojska Marcin był uczniem św. Hilarego z Poitiers i założył klasztor w Ligugé. W 371 roku lud Tours wybrał go na biskupa, choć on sam tego nie chciał, a niektórzy biskupi lekceważyli go z powodu wyglądu i ubogiego stroju. Jako biskup nadal mieszkał w drewnianej celi w klasztorze pod miastem. Sulpicjusz Sewer, który go odwiedził i opisał jego życie, wspomina, że Marcin sam podał mu wodę do umycia rąk, a wieczorem umył mu nogi.

OSTATNIA DROGA

W 397 roku Marcin, choć wiedział, że jego śmierć jest bliska, poszedł do Candes, aby pogodzić skłóconych duchownych. Tam opadł z sił i zmarł 8 listopada. Pochowano go w Tours 11 listopada.

Na podstawie: Sulpicjusz Sewer, Żywot św. Marcina (rozdz. 2–5, 7, 9–10, 25) i List 3.

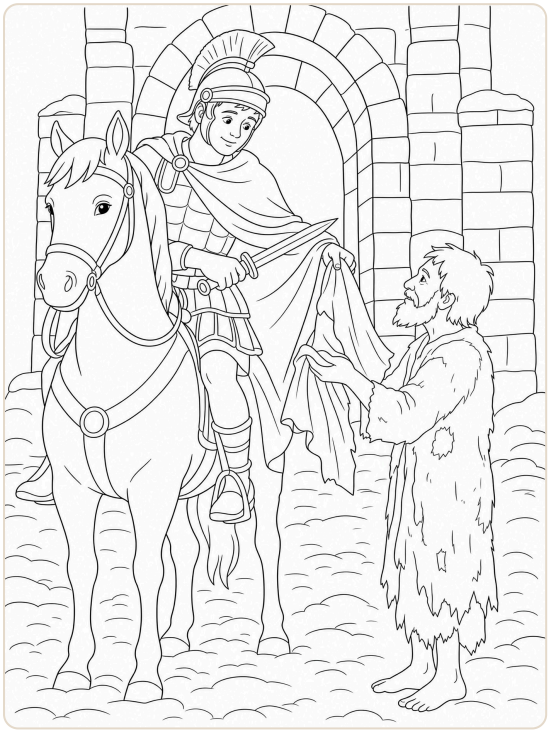
Z Liturgii Godzin na 11 listopada (Sulpicjusz Sewer, List 3)
Gdy bracia prosili, by ich nie opuszczał, Marcin modlił się: „Panie, jeśli jeszcze potrzebny jestem Twemu ludowi, nie wzbraniam się przed pracą. Niech się dzieje wola Twoja”. Sulpicjusz kończy: „Marcin ubogi i pokorny wstępuje do nieba jako bogaty”.

Homileo

KARTA PRACY 1 · GRUPA: _____

Przy bramie: wtedy i dziś

1 Sulpicjusz pisze, że przy bramie byli też inni ludzie. Wpisz, co mógł myśleć każdy z nich.

Ubogi:

Marcin:

Przechodzień, który się śmiał:

Przechodzień, który żałował:

2 Praca w grupach. Omówcie swoją sytuację i odpowiedzcie na pytania pod nią.

A. Do klasy doszedł nowy uczeń. Na przerwach stoi sam, a na klasowym czacie ktoś wrzucił żart o jego ubraniu. Kilka osób dodało śmiejące się emotki.

B. Szkolne Koło Caritas zbiera przed świętami żywność dla rodzin w potrzebie. Trzeba w sobotę przez dwie godziny stać przed sklepem. Znajomi mówią, że to obciach.

C. Koleżanka z ławki od tygodnia nie ma drugiego śniadania i mówi, że zapomina. Wiesz, że jej mama straciła pracę i w domu jest trudno.

D. Starsza sąsiadka mieszka sama na trzecim piętrze. Kiedyś prosiła, by ktoś pomógł jej wnosić zakupy. Masz treningi i mało czasu.

1. Kto jest tu „ubogim przy bramie” i czego najbardziej potrzebuje?
2. Co mogłoby być tutaj „połową płaszcza”, którą można oddać?
3. Co może powstrzymywać przed pomocą? Czy przy bramie Amiens było podobnie?
4. Jaki pierwszy krok jest realny dla ucznia w waszym wieku?

Homileo

KARTA PRACY 2 · IMIĘ: _____

Wiara, która działa

1 Przeczytaj teksty i odpowiedz na pytania.

„Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili” (Mt 25,40).
„Tak też i wiara, jeśli nie byłaby połączona z uczynkami, martwa jest sama w sobie” (Jk 2,17).
„Jeśliby ktoś posiadał majętność tego świata i widział, że brat jego cierpi niedostatek, a zamknął przed nim swe serce, jak może trwać w nim miłość Boga? Dzieci, nie miłujmy słowem i językiem, ale czynem i prawdą!” (1 J 3,17-18).

a) Co według tych tekstów odróżnia prawdziwą miłość od samych deklaracji?

b) Wskaż w tekście o św. Marcinie dwie sytuacje, w których jego wiara była „połączona z uczynkami”.

2 Trzy decyzje Marcina. Uzupełnij tabelę.

	Co ta decyzja mogła go kosztować?	Co pokazuje o jego wierze?
Przy bramie Amiens		
Przed cezarem Julianem		
Droga do Candes		

3 Mój płaszcz (bez oceny). Czym mogę się podzielić: czasem, uwagą, umiejętnościami, rzeczami? Co zrobię w tym tygodniu?

Homileo

DLA NAUCZYCIELA

Klucz odpowiedzi i modlitwa

Karta pracy 1

Zadanie 1 nie ma jednej dobrej odpowiedzi; liczy się, czy uczeń trafnie oddaje postawy opisane w tekście (prośba o litość, decyzja Marcina, drwina, wyrzut sumienia). Zadanie 2: oceniamy uzasadnienie i realność proponowanego kroku, nie „dobry wynik".

Karta pracy 2

- 1a, sens odpowiedzi: miłość sprawdza się w czynach, nie w słowach; Jezus utożsamia się z potrzebującymi; kto widzi potrzebę i zamyka serce, nie ma w sobie miłości Boga.
- 1b, przykłady: przecięcie płaszcza dla ubogiego, usługiwanie słudze, pomoc ubogim z żołdu, droga do Candes, by pogodzić skłóconych, mycie nóg gościowi.
- 2, brama Amiens: zimno, wyśmianie, utrata połowy płaszcza; widzi Chrystusa w ubogim (Mt 25,40). Przed cezarem: oskarżenie o tchórzostwo, areszt, narażenie życia; wierność sumieniu i zaufanie Bogu. Droga do Candes: trud podróży u kresu życia; troska o pokój w Kościele i gotowość służby do końca („nie wzbraniam się przed pracą").

Wskazówka do rozmowy o decyzji przed cezarem

Sulpicjusz przedstawia odmowę walki jako decyzję ochrzczonego, który chciał całkowicie oddać się Bogu, i pokazuje, że nie wynikała z tchórzostwa, bo Marcin był gotów stanąć bez broni przed wrogiem. Nie należy z niej wyprowadzać oceny służby wojskowej w ogóle. Kościół uczy, że żołnierze, którzy uczciwie służą ojczyźnie, przyczyniają się do bezpieczeństwa narodów i pokoju, a zarazem wymaga szacunku dla tych, którzy ze względów sumienia odmawiają użycia broni (por. KKK 2310–2311). Św. Marcin jest patronem żołnierzy.

Modlitwa (z liturgii wspomnienia św. Marcina)

Boże, Ty zostałeś uwielbiony przez życie i przez śmierć świętego Marcina, biskupa, odnów w naszych sercach cuda Twojej łaski, aby ani śmierć, ani życie nie mogły nas odłączyć od Ciebie. Przez naszego Pana Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, Bóg, przez wszystkie wieki wieków. Amen.

Liturgia Godzin, t. IV, Własne, s. 1340.

O św. Marcinie w kilku zdaniach

Marcin urodził się około 316 roku w Sabarii (dziś Szombathely na Węgrzech), w rodzinie rzymskiego oficera. Jako młody żołnierz w Galii, przy bramie Amiens, oddał połowę płaszcza żebrakowi; według tradycji następnej nocy zobaczył we śnie Chrystusa okrytego tą połową. Przyjął chrzest, odszedł z wojska, został uczniem św. Hilarego z Poitiers i założył klasztor w Ligugé. W 371 roku został biskupem Tours. Zmarł 8 listopada 397 roku, pochowano go 11 listopada; ten dzień jest jego wspomnieniem liturgicznym. Jest patronem m.in. żołnierzy, jeźdźców i ubogich.

DLA NAUCZYCIELA

Zgodność z podstawą programową

Odniesienie: Konferencja Episkopatu Polski, *Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce*, przyjęta 8 czerwca 2018 r., Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2018. Etap: **klasy V–VIII szkoły podstawowej** („Katecheza mistagogiczna, wprowadzająca w historię zbawienia", s. 53–93). Cytaty z tabeli wymagań (w dokumencie każde zaczyna się od słowa „Uczeń:"), sprawdzone z tekstem opublikowanym przez Komisję Wychowania Katolickiego KEP.

Punkt	Wymaganie lub postawa (cytat, strona)	Gdzie w lekcji
E.4, E.4.a	„Działalność wybranych postaci świętych." (treść), „wzoruje się na przykładach życia świętych" (s. 77)	tekst „Żołnierz Chrystusa", karta 2, zadanie 2
F.2.e	„w świadectwie świętych szuka wskazówek dla siebie" (s. 79)	karta 2, zadanie 3
E.1.7, E.1.8	„uzasadnia wartość świadectwa wiary w różnych sytuacjach życiowych", „podaje przykłady świadków wiary w konkretnych sytuacjach życiowych" (s. 75)	trzy decyzje Marcina, karta 1, zadanie 2
C.10.1, C.10.b	„interpretuje przykazanie miłości Boga i bliźniego w świetle Ewangelii (Nowego przykazania)", „pogłębia postawę służby" (s. 73)	Mt 25,40 i 1 J 3,17-18 na karcie 2
F.2.2, F.2.3	„uzasadnia wartość angażowania się w wolontariat", „podaje przykłady bezinteresownej troski o ludzi w potrzebie (chorych, samotnych, niepełnosprawnych, biednych, uzależnionych, bezradnych, wykluczonych społecznie)" (s. 79)	sytuacje A do D, zadanie domowe
F.2.c	„angażuje się w akcje pomocy potrzebującym" (s. 79)	sytuacja B, zadanie domowe
A.11.c	„dokonuje refleksji nad słowem Bożym" (s. 62)	karta 2, zadanie 1
cel 5	„Formacja sumienia. Kształtowanie świadomości moralnej i postawy odpowiedzialności za swoje wybory" (s. 58, fragment)	rozmowa o decyzji przed cezarem, karta 2

Metody zalecane w podstawie

Tekst źródłowy, praca w grupach i odwołanie do Caritas odpowiadają zaleceniom: „W nauczaniu religii w szkole właściwe jest sięganie do wzorów wskazanych przez Kościół, czyli postaci świętych i beatyfikowanych" (s. 81) oraz powiązaniu działań z zaangażowaniem uczniów „m.in. w ramach Szkolnego Koła Caritas oraz wolontariatu szkolnego" (s. 80).

Uwagi

- Podstawa nie wymienia z imienia św. Marcina. W E.4.1 podaje przykładowe postaci świętych; wybór innych należy do katechety i programu nauczania.
- Zadanie 3 na karcie 2 nie jest oceniane, bo „postawy nie podlegają ocenie szkolnej" (s. 14).
- Pakiet jest pomocą do jednej lekcji. Nie zastępuje programu nauczania i podręcznika zatwierdzonych przez władze kościelne, według których katecheta prowadzi zajęcia.
- Od 1 września 2027 r. zaczyna wchodzić nowa „Podstawa programowa nauczania religii rzymskokatolickiej w Polsce" (KEP, 2025), z etapami klas I–III, IV–VI i VII–VIII. Pakiet zaktualizujemy przed tym terminem.